

HUMANIST

~~Den som begav seg ut på den engelske landsbygda på 1920-tallet kunne, med litt flaks, bli vitne til et heller selsomt syn: Grupper av ungdommer og unge voksne, iført kutter og med telt i ryggsekken, klare for en helg med naturliv, fysisk fostring, tradisjonelt kunsthåndverk - og urfolkinspirert mystisisme.~~

Anabella Pollen er professor i kunst- og designhistorie ved universitetet i Brighton og har skrevet den første boken om Kindred of Kibbo Kift. Foto: Arnfinn Pettersen

The Kindred of the Kibbo Kift forkastet det moderne samfunnet og ville vende tilbake til det primitive og opprinnelige. De ville skape en ny og sunn generasjon, gjennom gymnastikk og turer i skogen. Samtidig var de ikke redde for å gjøre bruk av samtidens utradisjonelle kunstneriske uttrykksmåter. Anabella Pollen har skrevet den første boken om bevegelsen, som er i ferd med å få en liten renessanse, etter å ha vært glemt i over seksti år.

Dette er historien om en bevegelse som sprang ut av desillusjoneringen etter første verdenskrig, men som endte som en uniformert politisk bevegelse i møtet med depresjonen på 30-tallet.

Et alternativ til speiderbevegelsen

- Jeg kom først over Kindred of the Kibbo Kift da datteren min var rundt 11-12 år, forteller Pollen, som er professor i kunst- og designhistorie ved universitetet i Brighton. - Hun hadde begynt på ny skole, og jeg ville hjelpe henne med å få venner. Så jeg tok henne med til Woodcraft Folk, en organisasjon som tar barn med ut i naturen, er interessert i økologi og ledes demokratisk av barna selv - og som ofte fungerer som et alternativ til speiderbevegelsen, uten uniformer og troskaps-ed til Gud og dronningen. Der hørte jeg dem lese opp en «the creed», en bekjennelse som kan minne litt om speider-eden, der de sverger troskap til gruppen og erklærer at de hater dovenskap og elsker fellesskap. Alt sammen var holdt i et arkaisk språk.

Jeg ble nysgjerrig på historien deres, og spurte om de hadde noe materiale jeg kunne få se på. Jeg fikk en pamflett skrevet for 30-40 år siden, som inneholdt de merkelige ordene Kindred of the Kibbo Kift, som jeg aldri hadde hørt før, og noen bilder fra 1920- og 30-tallet, som viste tydelig påvirkning fra amerikanske indianere, med frynser på klærne og fjær på hodet - alt sammen midt på den engelske landsbygda. Dette fascinerte meg, så jeg begynte å lete, og fant noen nettstedet og et offisielt arkiv.

Grunnleggeren viste seg å være en kunstner. Siden jeg underviser i designhistorie, har jeg alltid

Humanist

vært interessert i subkulturer, spesielt modernismen. Her fant jeg en subkultur som trakk tydelige vekslers på avant garde-kunst, bauhaus og konstruktivisme, men som samtidig så ut til å være vanlig britisk middelklasse fra Londons forsteder.

Det gjorde meg enda mer nysgjerrig på hvor de hadde fått ideene sine fra, spesielt fordi jeg så at symbolbruken også dro vekslers på flere forskjellige mystiske tradisjoner som jeg kjente til fra da jeg var ung og vanket blant paganister, hekser og okkultister. Det var tydelige likheter mellom dem og det Kibbo Kift hadde holdt på med 70-80 år tidligere. Ikke minst ble jeg overrasket over at det var skrevet såpass lite om dette, bortsett fra en PHD-avhandling noen år tidligere.

Tilbake til det opprinnelige

John Hargrave som «Spirit Chief» med revemaske. 1928. Foto: Angus McBean, fra Annebella Pollens samling

The Kindred of the Kibbo Kift ble grunnlagt av John Hargrave. Som mange andre i mellomkrigstiden var han desillusjonert og skeptisk til moderne sivilisasjon og det moderne bysamfunnet. Hargrave hadde vært sanitetssoldat under verdenskrigen, og endte, som mange andre, opp med å betrakte ødeleggelsene han var vitne til som symptomer på en kultur der noe var gått fryktelig galt. Dette gjorde at han søkte tilbake til det primitive og ukorruperte, samtidig som det gav ham en interesse for fysisk fostring.

- Som mange andre hadde Hargrave levd i en 1800-talls utviklingsoptimisme der man tok for gitt at verden gikk fremover, forteller Pollen. - Han var langt fra alene om å se krigen som kulminasjonen på alt som hadde gått galt i den vestlige verden, og heller ikke om å også bli opptatt av helse og sunnhet. Generelt utløste krigen en god del bekymring for folkehelsen, ettersom en stor andel av rekruttene hadde vist seg å være uegnet til krigstjeneste, blant annet på grunn av underernæring.

Hargrave mente at «primitive folkeslag» - som for ham inkluderte alle utenfor Europa og Nord-Amerika, samt folk fra tidligere tider - hadde mye å lære den siviliserte verden. De levde tett på naturen og elementene og måtte være i god fysisk form for å overleve, i stedet for å sitte i en lenestol i et oppvarmet rom og høre på radio, mens de spiste hermetisk mat.

Annebella Pollen understreker dog at interessen for sunnhet ikke førte ham i retning av noe ønske om å avlive de «livsudyktige», slik den gjorde det for nazistene.

- Hargrave var interessert i eugenikk, men ikke på den måten at han ville ta livet av de uskikkede. Han var opptatt av kosthold og trening, og av at folk skulle gjøre informerte valg om hvem de giftet

seg med og fikk barn med, eller om de overhodet ville ha barn. Dette var tanker som var utbredte i tiden, også blant pionerer innenfor helse, seksualpolitikk og sosialisme som vi feirer i dag.

Antikrigs-speidere for en verdensregjering

Hargrave hadde vært et av de tidlige medlemmene av speiderbevegelsen, og hentet mye inspirasjon derfra, samtidig som han forsøkte å omforme dem i pakt med sine egne ideer.

- Hargrave hadde mye å takke speiderne for. Det å ha vært speider hadde tatt ham fra en ensom barndom over i voksenlivet, lært ham å overleve i naturen og om det å tilhøre og lede en gruppe. Samtidig var det ting han mislikte. Han hadde hele livet vært pasifist - han kom fra kvekerbakgrunn - noe som bare var blitt forsterket av krigen. Det som interesserte ham var natur- og leirliv, det «indianske» ved å sitte i ring rundt leirbålet og det mystiske ved å være ute i skogen. Han likte ikke det kristne og moralistiske i speiderbevegelsen.

Etter krigen ble han svært opptatt av å fjerne alt han mente var galt i speiderbevegelsen og som han anså som symboler for det som var galt i Vesten: Militarismen, den kristne moralismen og imperialismen. Kindred of the Kibbo Kift ble derfor i begynnelsen en slags antikrigs-speiderbevegelse, men den var også noe mer: Den var åpen for begge kjønn, og man drev ikke bare med fritidsaktiviteter, men ville endre verden: skape verdensfred, innføre en verdensregjering og endre økonomien og industrien.

Til tross for at Hargrave ønsket å bryte med de sjåvinistiske ideene om det britiske, som han mente hadde bidratt til å utløse verdenskrigen, var han svært opptatt av det engelske, av engelsk natur og den angelsaksiske arven.

- Kindred of the Kibbo Kift elsket engelsk mytologi, fra Beowulf til Robin Hood, og Hargrave har skrevet mye om den intense følelsen han fikk når han var ute på den engelske landsbygda og i det engelske landskapet. Samtidig mislikte han sterkt det som skjedde når dette fikk politiske uttrykk. Han var spesielt negativ til nasjonalisme når den ble til dyrkelse av staten og maktbruk. Det han ønsket seg var en verdensregjering, og når de meldte seg inn erklærte medlemmene at de ville jobbe for en slik regjering som kunne få slutt på at nasjoner slåss mot hverandre - altså igjen ambisjoner på et helt annet nivå enn speiderne.

Den tyske forbindelsen

Kindred of the Kibbo Kift delte flere trekk med den tyske Wandervogel-bevegelsen fra samme periode. Dette er en fellesbetegnelse for flere organisasjoner og grupper, som på samme måte som Kibbo Kift anså det frie livet i naturen som et alternativ til sivilisasjonens begrensninger. Flere, men langt fra alle, av disse gruppene skulle etter hvert ta opp i seg rasistiske og antisemittiske ideer og ble en inspirasjon for nazistenes Hitlerjugend.

Pollen mener likhetene ikke er tilfeldige, ettersom Hargrave og Kibbo Kift var med å inspirere den tyske bevegelsen.

- Hargrave hadde et handikap i det at han ikke kunne andre språk enn engelsk, og dermed ikke kunne kommunisere direkte med tyske ledere, men papirene viser at de besøkte hverandre. Det var utveksling av medlemmer, og også med tilsvarende grupper i Tsjekkoslovakia. Bøkene til Hargrave ble oversatt til tysk og fikk stor betydning. Walter Laqueur, som har skrevet historien om den tyske ungdomsbevegelsen, mener Hargrave var den største enkeltstående påvirkningen.

Joan Hutchins, AKA Oenone, som
«Eostre's Maid». 1930. Foto:
Angus McBean, fra Annebella
Pollens samling

På midten av 20-tallet var det tendenser til at alt dette kunne utviklet seg til en paneuropeisk ungdomsbevegelse. Etter hvert mistet imidlertid Hargrave troen på tyskerne, fordi han var skeptisk til nasjonalismen og blod og jord-dyrkelsen. Det gjorde at han til slutt kuttet forbindelsen med dem.

Mellom det svært gamle og det helt nye

- *Estetikken til Kibbo Kift, slik vi ser den på bilder og i magasinet deres, er inspirert av tradisjonelle uttrykk, men også av moderne retninger som kubisme. Det må ha vært temmelig djervt på den tiden?*

- Ja, det var en temmelig avantgardistisk smak, som lå langt fra folk flest, og som til dels ble latterliggjort. Jeg tror mye handler om Hargraves personlige preferanser – faren hans var kunstner, om enn en forholdsvis konvensjonell landskapsmaler. Hargrave var selv en svært talentfull kunstner, og solgte illustrasjoner til bøker, magasiner og bokomslag allerede fra fjortenårsalderen. Senere fikk han jobb i et stort reklamebyrå i London.

Dette var i en tid der reklamen var i rask utvikling som visuell form, med en rekke nye måter å presentere og overtale på. Det gjorde at han måtte følge med og holde seg oppdatert på trender, og i dagbøkene sine snakker han hele tiden om å kjøpe magasiner for å holde seg oppdatert på nye stilarter.

I tillegg omgikk han flere kunstnere som, i motsetning til ham selv, hadde gått på kunsthøgskole. Han slukte rett og slett nye stilarter – og nye ideologier – og alt sammen fant veien inn i organisasjonen, der de blandet seg med gamle engelske myter og et antimoderne budskap om å vende tilbake til naturen. Alt dette er noe av det som gjør det så interessant, de prøvde å forene ting som vanligvis er vanskelig å forsone med hverandre.

- *Så hvordan artet en typisk helg med Kindred of the Kibbo Kift seg?*

- Det startet alltid med at man åpnet en rituell sirkel. Noen ganger hadde de et rituale der de tok

Humanist

med seg trommer og andre instrumenter og gikk i prosesjon rundt leiren. De hadde svært klare ideer om hvordan leiren skulle være organisert. Teltene ble alltid satt opp i en sirkel, de ville ikke ha militære rekker og rader. I midten av leiren var det et leirbål, som ble tent seremonielt, og et av medlemmene var utnevnt tilildvokter, som skulle passe på at det aldri sluknet. En annen var herold, som hadde ansvar for alle kunngjøringer.

Det var stor vekt på opptredener, som kunne være dans eller noen ganger skuespill. Medlemmene ble oppfordret til å komme med originale ideer som for eksempel en folkesang eller et såkalt *mummer play* (tradisjonelle engelske «folkeskuespill»), med en ny tekst som gjenspeilte Kibbo Kift-filosofien. Man holdt diktkonkurranser, det var aktiviteter for barn, som veving eller treskjæring, samt dekorering av teltene med personlige symboler, felles festmåltider og sang.

Turer var selvsagt svært viktig. Noen ganger slo de leir på et sted med historisk interesse, andre ganger kunne de legge ut på langturer på flere mil.

De hadde med seg en god del utstyr, noe som er ganske spesielt når man tenker på hvor ofte det regner i England og hvor tungt det må ha vært å frakte det med seg – spesielt siden få eller ingen av dem hadde egen bil. Noen ganger fikk de lånt en lastebil, andre ganger brukte de offentlig transport. De hadde som regel med seg både campingklær og treningstøy – trening var viktig, og de startet dagen med det.

Noen hadde med seg instrumenter i tillegg til ryggsekker og telt, og på toppen av alt hadde de alltid med seg en talerstol i tre som Hargrave talte og leste fra. Personen som var «scriptor» og hadde ansvaret for å skrive ned organisasjonens offisielle historie, måtte bære med seg en enorm skinninnbundet bok, i tillegg til kalligrafiutstyret som han brukte når han satt i teltet og skrev ned ting. Alt i alt ble dagliglivet en blanding av ritualer og normale aktiviteter som spising og turer.

Nå og da hendte det at folk klaget over alle ritualene, og mente de ikke fikk gjort noe annet enn å synge og danse. Hvordan skulle man oppnå målene med verdensfred og verdensregjering, når man tilbrakte det meste av tiden med å male og skrive sanger?

- *Jeg regner med at Hargrave heller ikke var verdens letteste leder å ha med å gjøre?*

- Nei, han var temmelig autokratisk. Han hadde noen medlemmer som han delegerte ansvar til, noen av dem både dyktige og karismatiske, men han var definitivt sjefen, som godkjente om ting var greit eller ikke. Selv om han ikke laget alle kunstgjenstandene selv, var det han som designet dem før han fikk andre til å lage dem, eller han lærte opp folk opp i hvordan han ville ha ting, slik at det ble gjort på hans måte. Det var ikke en organisasjon bygd opp rundt én mann, men den var absolutt dominert av ham.

- *Var det bare én gruppe, eller fantes det flere i forskjellige deler av landet?*

Old Mole, også kjent som Cecil Watt Paul Jones' dekorerte telt. 1931. Foto: Angus McBean, fra Anabella Pollens samling.

- Når de ikke hadde påske- eller sommerleire, der folk fra hele landet kom sammen, møttes de i mindre grupper. Ofte var det en liten gruppe voksne medlemmer som bodde i et bestemt område - de fleste i Sør-England, selv om det også var noen medlemmer i nord - som tok med seg barn, enten deres egne eller andres. I noen tilfeller dreide det seg om tidligere speidergrupper som var gått over til Kibbo Kift, for eksempel fordi lederen hadde funnet ut at speiderne var for militaristiske. Det var små, ukentlige møter med håndverksaktiviteter, museumsbesøk og undervisning om hvordan å klare seg i naturen. Men det var aldri en stor organisasjon.

Å vokse opp i Kibbo Kift

- *Siden medlemmene var ungdom eller unge voksne, går jeg ut fra at en del av dem etter hvert må ha fått barn. Er det eksempler på folk som vokste opp i Kibbo Kift?*

- Ja, absolutt. Mange ble med som unge og single og fant en partner i bevegelsen, og i en del tilfeller vokste barna opp i den. Jeg har kommet over noen interessante eksempler på folk som ble med som barn, og som 15 år senere var med i organisasjonene som vokste ut av det, og som var opptatt av økonomiske reformer.

Man oppmuntret til stifting av Kibbo Kift-familier. Medlemmene ble ansett som flott og sunn ungdom, mentalt og fysisk, som ville få barn som kunne bli en ny flott generasjon. På den måten håpet man å kunne skape en motvekt mot alt det som var galt med den yngre generasjonen. Det er en god del folk der ute som i dag er i 60-80-årsalderen. Noe av det beste med researchen min har vært å få sjansen til å treffe disse.

- *Hvordan beskriver de barndommen sin?*

- De fleste beskriver Kindred of the Kibbo Kift som en viktig del av livet deres, som for noen har formet hele livet. I stedet for vanlige eventyr og rim, vokste de opp med Kibbo Kift-versjonene. Foreldrene var ofte folk med spesielle interesser. For noen var dette magi og religion, for andre var det håndverk eller friluftsliv. Jeg møtte en bror og en søster, begge i 80-årene - dessverre døde søsteren nylig - der foreldrene hadde vært tidlige medlemmer av Kibbo Kift, de hadde tegnet og bygd huset sitt og alle møblene selv. De var også friluftsmennesker, som campet ute året rundt og hadde videreformidlet denne lidenskapen til barna. Søsteren, Hazel, drev fortsatt med kanopadling som 85-åring, og ledet barnegrupper der hun lærte barna å padle.

En annen - John - er svært fascinert av mystisisme, noe han hadde lært av faren sin, som var en ledende skikkelse i Kibbo Kift. Da jeg først traff ham hadde han på seg en brosjé med den hvite hesten fra Uffington, en berømt kalkfigur i sør-England. Han er druide, og har et tempel i hagen som han har bygget selv. En kvinne kledd seg alltid i grønt, og hadde et hus fullt av naturinspirerte skulpturer. Andre igjen er vegetarianere, eller opptatt av alternativ medisin.

- *Flere kjente navn, blant andre Julian Huxley og H.G. Wells, skal ha vært tiltrukket av bevegelsen og ble til og med på et tidspunkt omtalt som medlemmer av organisasjonens «advisory board». Hva var det som tiltrakk dem?*

Kibbo Kift-medlem i Sveits,
1930. Foto: Angus McBean, fra
Annebella Pollens samling

- Når det gjelder disse navnene, stammer de fra et brevhode med anbefalinger fra en rekke kjente personer. Jeg har aldri kommet til bunns i dette, men jeg antar at det som skjedde var at Hargrave sendte ut et brev med hva han hadde tenkt å gjøre, og fikk et høflig «lykke til» tilbake. Så mens de ble omtalt som et «advisory council», tviler jeg på at de noen gang møttes som dette, eller at de noensinne traff Hargrave.

Angående hva som tiltrakk dem, så var det som sagt mange organisasjoner på denne tiden som hadde som mål å gjøre barn og voksne sunne og friske. Huxley og Wells delte også Hargraves frykt for at blodbadet som hadde gjort at man hadde mistet en generasjon av unge menn, ville gå ut over nasjonens helse, ettersom det jo var de som ble vraket som var igjen.

Fra naturliv til uniform

Utover 1930-tallet endret Kindred of the Kibbo Kift seg radikalt. Grunnen til dette var at Hargrave hadde begynt å interessere seg for *social credit*, en økonomisk teori som minner om dagens ideer om borgerlønn, som han begynte å betrakte som løsningen på den økonomiske krisen. Ettersom Hargrave på mange måter var bevegelsen, endret den seg tilsvarende til noe som fikk navnet *Green Shirts*, eller «grønnskjortene», deretter *The Social Credit Party*.

Angelsaksisk- og indianerinspirerte drakter ble byttet ut med uniformer og bereter, naturliv og camping med propaganda og marsj i gatene. Bilder fra denne tiden viser Hargrave med korslagte armer, skuende inn i fremtiden, eller som agitator på talerstolen med hevet knyttneve, flankert av et emblem der de to K'ene er beholdt, men i en form som leder tankene til Mussolinis Italia.

- *Social Credit* var en populær idé blant folk som var opptatt av utopier, som tilsynelatende passet perfekt med de ideene Hargrave allerede hadde om å bygge en bedre verden. Interessant nok var det sjefen hans som fikk ham interessert i disse tankene, da han gav Hargrave noen bøker av major Douglas, mannen som først hadde kommet opp med ideen om *social credit*. Hargrave ble etter hvert besatt av ideen, først som en av mange ting som han mente folk burde lese om, men etter hvert ble den mer og mer dominerende.

Humanist

Hargrave kom til å mene at alt annet var nytteløst, dersom man ikke fikk endret det økonomiske fundamentet, og at naturliv, treskjæring og alt det andre Kibbo Kift hadde holdt på med, bare var lek. Økonomi gikk dermed fra å bare være en av mange ting man var opptatt av, til å bli det eneste, noe som igjen gjorde at mange medlemmer som hovedsakelig var interessert i camping og turer - inkludert folk som hadde vært med fra starten - forsvant ut.

Likevel beholdt Hargrave interessen for mystisisme. Om du leser magasinet deres fra denne perioden, finner du fortsatt masse magiske teorier, som bare blir sprøere og sprøere. Hargrave tenkte ikke alltid like klart, og det ble dessverre mindre og mindre klart utover 1930-tallet.

Han forsøkte å slå seg sammen med andre organisasjoner og starte en massebevegelse, slik at det ble mindre og mindre den eksklusive gruppen av velmenende middelklassefolk som Kibbo Kift startet som. Han prøvde å få med seg arbeiderklassen og de arbeidsløse som gikk i sultmarsjer på denne tiden, dermed droppet han mye av det intellektuelle preget. Derfor er det riktig å kalle det en ny organisasjon etter at de ble Green Shirts og deretter The Social Credit Party, selv om den hadde samme person i spissen og beholdt noen få av de opprinnelige medlemmene.

Mot banker og pengemakt

Kibbo Kift-medlemmer i formasjonen «wok» -
Wedge of Kinsmen. 1930. Foto: Angus
McBean, fra Annebella Pollens samling.

- Så det som begynte som en antiautoritær organisasjon, endte med en nærmest fascistisk estetikk?

- Ja. Og mange av de opprinnelige medlemmene opplevde nok dette som et forræderi, ettersom det var en fullstendig u-sving fra det de hadde startet med. For eksempel kom jeg over et dokument fra rundt 1919 der Hargrave forteller hva han ikke liker med speiderne - marsjene, trommene, uniformene og disiplinen - altså det paramilitære aspektet. Så, når han startet opp Green Shirts, endte de med å gjøre hver eneste ting på denne listen. Men selv mente han at alt dette var midler for å nå målet, en egalitær verden der makten ikke lå i hendene på en skjult kabal av banker.

- Det siste minner en del om dagens antisemittiske konspirasjonsteorier?

- Selve ideen om pengemakten, som man fortsatt snakker om i konspirasjonskretser, altså at beslutninger ikke tas av regjeringer, men av bankene, at disse har for stor makt og at vi må ta fra dem denne makten, var en viktig del av det social credit var imot. Og mange tilhengere - men ikke

Hargrave! – endte opp med å tro på en jødisk konspirasjon, slik mange gjør den dag i dag. Om du søker etter *social credit* på nettet, befinner du deg raskt på noen temmelig ubehagelige sider. Så det er viktig å understreke at Hargrave aldri gikk dit. Generelt er det en gråsoner i den første halvdel av det 20. århundre, der vi i dag kan se hvor ting gikk galt, men som ikke var like lett å se for dem som levde på den tiden.

Gjenoppdaget via musical

Green Shirts ble hardt rammet av forbudet mot politiske uniformer som ble innført mot slutten av 30-tallet, og enda mer av andre verdenskrig. I 1951 ble de siste restene av det som hadde vært Kindred of the Kibbo Kift nedlagt. På 70-tallet ble de imidlertid gjenoppdaget via hippie- og progrockbevegelsen, som fant mange likheter med det de selv var opptatt av. Det passet også inn i en generell interesse for mellomkrigstidens Storbritannia.

- Det hele startet med en progrockmusiker - Judge Smith fra Van Der Graaf Generator - som var opptatt av sekter og religioner, og som har skrevet bøker om reinkarnasjon og healing. Han var på jakt etter et tema for en musical, noe som fikk ham i kontakt med Hargrave som da var i 80-årene. De endte opp med å bli nære venner.

I musicalen - som var lagt til samtiden - møter vi en ung mann som nettopp har blitt med i en sekt. Han sier til faren sin at dette er noe han aldri vil forstå - når han ser inn i øynene til lederen, får han en følelse av fullstendighet. Faren svarer at han forstår alt sammen, som ung var han medlem av Kindred of the Kibbo Kift.

For tiden ser det ut til at mange unge er svært interessert i Kibbo Kift. De fremstår som en slags tidlig performancekunst, som tiltrekker kunstnere og designere. Andre er opptatt av økoaspektet og av å gå «off the grid». Det er til og med dem som snakker om å starte opp Kibbo Kift på nytt. Jeg tror noe av dette handler om at alt man har for tiden er virtuelle samfunn, man ønsker å ta på seg ryggsekk og oppleve noe ekte, avslutter Annebella Pollen.